

Usaldusisik – kes ta on ja mida ta teeb?

Usaldusisik

Usaldusisik on töötajate esindaja ettevõttes. Ta on sinu kolleeg, kelle töötajad on enda esindajaks valinud.

Usaldusisik seisab töötajate huvide eest ning aitab lahendada töösuhtega seotud küsimusi. Ta peab tööandjaga läbirääkimisi, vahendab teavet, aitab saavutada kokkuleppeid ja toetab töötajaid erinevate tööalaste murede korral.

Usaldusisiku valimine on töötajate õigus ja oluline vahend oma huvide kaitsmisel. Kuigi usaldusisiku valimine ei ole kohustuslik, annab tema olemasolu töötajatele tugevama ja ühtsema esindatuse.

Nagu nimigi ütleb, on usaldusisik inimene, keda usaldatakse. Ta käsitleb talle usaldatud teavet alati diskreetselt ja konfidentsiaalselt.

Mis vahe on usaldusisikul ja töökeskkonnavolinikul?

Usaldusisik ja töökeskkonnavolinik on mõlemad töötajate esindajad, kuid nende rollid on erinevad. Usaldusisik seisab hea töötingimuste ja töölepingu tingimuste järgimise eest, töökeskkonnavolinik aga tegeleb tööohutuse ja töötervishoiu küsimustega.

Ülesanded

Töötajate esindajana jälgib usaldusisik, et töökohal peetaks kinni kollektiivlepingust, seadustest ning sinu töölepingu tingimustest.

Usaldusisik on ametiühingu esindaja töökohal. Ametiühingu liikmed kuuluvad ametiühingu osakonda ning usaldusisik esindab töökohal ka oma ametiühingu osakonda.

Mõnes kollektiivlepingu küsimuses on võimalik sõlmida kohalikke kokkuleppeid. Usaldusisikul on õigus pidada tööandjaga läbirääkimisi ja sõlmida selliseid kokkuleppeid. Sellisel juhul kehtivad kokkulepitud tingimused kõigile selle töökoha töötajatele.

Usaldusisik nõustab, toetab ja aitab ametiühingu liikmeid näiteks töötasu, tööaja, puhkepauside, puhkuste ning muude töösuhete tingimustega seotud küsimustes. Vajaduse korral peab ta töötajate nimel tööandjaga läbirääkimisi ja aitab lahendada tekkinud erimeelsusi.

Usaldusisik julgustab töötajaid ametiühinguga liituma. Mida rohkem töötajaid tegutseb ühiselt, seda enam võetakse neid kuulda. See annab usaldusisikule paremad võimalused seista selle eest, et töötingimused oleksid õiglased, töökorraldus toimiks sujuvalt ning kõiki töötajaid koheldaks võrdselt ja lugupidavalt.

Roll vaidluste lahendamisel

Kollektiivlepingutes on paika pandud läbirääkimiste kord – kes ja millises järjekorras töövaidlusi arutab. Eesmärk on lahendada vaidlused töökohal.

Kui töötajal tekib tööandjaga erimeelsus, peab ta esmalt pöörduma oma töökoha usaldusisiku poole ja paluma tema abi. Usaldusisikut on oluline teavitada kõigist tööalastest erimeelsustest.

Kui usaldusisiku vahendusel probleemile lahendust ei leita, suunab usaldusisik selle edasi ametiühingule Teollisuusliitto ja

tööandjate liidule lahendamiseks. Kui tööandja ei kuulu tööandjate liitu, suhtleb Teollisuusliitto probleemi lahendamiseks otse tööandjaga.

Erimeelsusi püütakse alati lahendada läbirääkimiste ning kokkuleppe sõlmimise teel. Enamik juhtumeid jõuabki lahenduseni juba selles etapis.

Kui kokkulepet ei saavutata ka Teollisuusliitto ja tööandjate liidu või tööandjaga peetud läbirääkimistel, võib asi jõuda kohusse. Sellisel juhul saab liige taotleda Teollisuusliittolt õigusabi.

Õigused

Usaldusisiku roll ja volitused põhinevad Teollisuusliitto ning tööandjate liitude vahel sõlmitud kollektiivlepingutel. Ka sel juhul on ametiühing läbi rääkinud töötajatele seadusest soodsamad tingimused. Kollektiivlepingu tingimusi tuleb seaduse järgi täita.

Erinevate tegevusalade kollektiivlepingud on erinevad, sest need sõltuvad valdkonnast ja kokkulepetest. Seetõttu on oluline teada, milline kollektiivleping kehtib sinu töökohal, ja tutvuda selle sisuga, sh usaldusisiku kokkuleppega.

Usaldusisiku ülesannete täitmine töö ajal.

Usaldusisik võib kasutada tööaega oma usaldusisiku ülesannete täitmiseks ning selle aja eest maksab töötasu tööandja. Kui palju tööaega selleks on võimalik kasutada, sõltub töökoha suuruselt. Suurtes, sadade töötajatega ettevõtetes võib peausaldusisik tegeleda usaldusisiku tööga täiskohaga. Keskmise suurusega töökohtades võib sellele kuluv aeg ulatuda mõnest tunnist nädalas kuni poole tööajani. Väiksemates ettevõtetes täidab usaldusisik oma ülesandeid põhitöö kõrvalt.

Rahaline tasu

Lisaks töötasule makstakse usaldusisikule tema ülesannete täitmise eest kollektiivlepingus ette nähtud tasu. Tasu suurus sõltub töökoha suuruselt. Suurtes ettevõtetes võib tasu ulatuda üle 200 euro kuus, kuid enamasti jääb see umbes 50–150 euro vahele. Väiksemates ettevõtetes usaldusisiku töö eest eraldi tasu ei maksta.

Ruumid ja töövahendid

Tööandja peab tagama usaldusisikule sobiva ruumi, kus ta saab hoida dokumente ning pidada töötajatega segamatult vestlusi. Usaldusisikul on õigus kasutada oma ülesannete täitmiseks tööandja kontori- ja sidevahendeid.

Teabe saamine

Usaldusisikul on õigus saada tööandjalt oma ülesannete täitmiseks vajalikku teavet, näiteks andmeid töötajate ja nende ametikohtade kohta. Täpsemalt on kirjas kollektiivlepingus või selle juurde kuuluvas usaldusisiku kokkuleppes, millist teavet usaldusisikule antakse. Usaldusisiku õigus teavet saada tuleneb lisaks kollektiivlepingule ka seadustest. Töökorralduse muutmise ja koondamiste korral peab tööandja andma usaldusisikule teavet plaanide, nende eesmärkide ja töötajatele avalduva mõju kohta. Töövõtja vastutuse seaduse järgi on usaldusisikul õigus saada teavet renditöö ja alltöövõtu kasutamise kohta.

Välismaalaste seadus annab talle õiguse saada teavet kõigi ettevõttes töötavate välismaalaste kohta.

Kaitse

Usaldusisik võib oma töö käigus sattuda keerulisse olukorda, kui ta seisab töötajate õiguste eest. Oma ülesannete tõttu on tal kollektiivlepingu alusel eriline kaitse vallandamise ja töötingimuste halvenemise eest.

Usaldusisikut ei tohi vallandada sellel põhjusel, et ta täidab oma usaldusisiku ülesandeid. Usaldusisiku koondamine majanduslikel ja töökorralduslikel või isikuga seotud põhjustel on väga keeruline. Usaldusisiku töö tõttu ei tohi teda viia madalamale ega halvemini tasustatud ametikohale.

See kaitse võimaldab usaldusisikul tegutseda kartmata, et tema positsioon halveneb. Kaitse kehtib teatud aja ka pärast usaldusisiku volituste lõppemist. Mõnes kollektiivlepingus laieneb kaitse ka neile, kes kandideerivad usaldusisiku valimistel.

Koolitus

Usaldusisik ei pea oma ülesannetega üksi toime tulema – teda toetab Teollisuusliitto koolituste ja nõustamisega.

Teollisuusliitto koolitab usaldusisikut, et ta tunneks tööseadusi, kollektiivlepingut ja oskaks oma ülesandeid hästi täita. Liidu koolituskeskuses Murikka on võimalik läbida põhjalik õppeprogramm ning lisaks korraldatakse täienduskoolitusi eri paigus üle Soome. Koolitustel saavad usaldusisikud omavahel tutvavaks, vahetavad kogemusi ning õpivad ja saavad tuge ka üksteiselt.

Tööandja maksab usaldusisikule koolituse ajal töötasu. Koolitus, majutus ja toitlustus on usaldusisikule tasuta. Samuti hüvitatakse koolitusel osalemisega seotud sõidukulud.

Valimine

Usaldusisiku valimine on töötajate õigus. Tööandja ei tohi valimisprotsessis osaleda ega seda mõjutada.

Usaldusisik valitakse valimistel või kandidaatide ülesseadmise koosolekul. Valimiste ettevalmistamisel on oluline tutvuda Teollisuusliitto usaldusisiku valimise juhendiga, et valimine toimuks korrektselt ja vastaks nõuetele. See on eriti tähtis töökohtades, kus usaldusisikut ei ole varem valitud. Samuti on soovitatav juba enne valimiste korraldamist võtta ühendust Teollisuusliitoga.

Usaldusisik ja asetäitja

Usaldusisikule valitakse ka asetäitja. Suuremates töökohtades võib olla mitu usaldusisikut, näiteks peausaldusisik ja asetäitja ning lisaks osakondade usaldusisikud ja nende asetäitjad. Väiksemates töökohtades valitakse üks usaldusisik ja talle üks asetäitja.

Asetäitja täidab usaldusisiku ülesandeid siis, kui peausaldusisik ei saa neid teha näiteks puhkuse, haigestumise või muu ajutise äraoleku tõttu. Kui peausaldusisik ei saa oma ülesandeid enam püsivalt täita, täidab asetäitja neid seni, kuni töötajad valivad uue usaldusisiku.

Tööandjat tuleb alati teavitada olukordadest, kus asetäitja täidab usaldusisiku ülesandeid.

Ametiaeg

Usaldusisiku ametiaeg on kaks aastat. Usaldusisiku võib valida ka ametiaja kestel.

Kandidaatide ülesseadmine

Usaldusisiku kandidaadid seatakse üles selleks kokku kutsutud koosolekul. Samal koosolekul valitakse ka valimiskomisjon.

Koosolek tuleb pidada vähemalt kaks nädalat enne valimisi ning see tuleb kokku kutsuda vähemalt üks nädal enne koosolekut.

Kandideerimisõigus on kõigil töötajatel, kes on töökohal tegutseva Teollisuusliitto ametiühingu osakonna liikmed.

Kui kandidaatide ülesseadmise koosolekul seatakse iga usaldusülesande kohta üles ainult üks kandidaat, siis valimisi ei korraldata, vaid kandidaat valitakse usaldusisikuks koosoleku otsusega. Koosolekust koostatakse valimisprotokoll.

Valimised

Kui kandidaatide ülesseadmise koosolekul seatakse üles mitu usaldusisiku kandidaati, viiakse läbi valimised. Valimised toimuvad paarisarvulistel aastatel novembris–detsembris. Kui töökohal ei ole varem usaldusisikut olnud, võib valimised korraldada igal ajal.

Kui valimised korraldatakse töökohal, tuleb selles tööandjaga aegsasti kokku leppida. Valimisi võib korraldada ka töökoha läheduses või Teollisuusliitto loal postihääletuse või elektroonilise hääletusena. Hääleõiguslike liikmetele tuleb valimistest teada anda esimesel võimalusel, kuid hiljemalt üks nädal enne valimisi.

Hääletamisõigus on Teollisuusliitto liikmetel, kes töötavad vastavas töökohas. Hääletada võivad ka koondatud töötajad ning uued liikmed, kes on liitunud Teollisuusliittoga enne valimiste algust. Iga hääleõigus kontrollitakse hääletamisel.

Hääletamise korraldamisel tuleb tagada hääletuse salajasus ning see, et kõigil hääleõiguslikel, sealhulgas vahetustega töötajatel ja vabal päeval viibijatel, oleks võimalus hääletada.

Valitud usaldusisikutest teavitamine

Valitud usaldusisikutest tuleb kirjalikult teavitada Teollisuusliittot ja tööandjat.

Erandid

Järgmiste tegevusalade kollektiivlepingutes on usaldusisikute valimise kohta erisätted: autokaubanduse ja remonditöökodade ala, autorehvia, metsandusala, puukooliala, masinatöö protsessid metsanduses, turbatootmine, meedia- ja trükitööstus ning jagajad.

KKK

Mis siis saab, kui minu töökohal ei ole usaldusisikut?

Kui oled Teollisuusliitto liige ja sinu töökohal ei ole usaldusisikut, võid tööalastes küsimustes ja probleemide korral pöörduda otse ametiühingu poole.

Samuti tasub töökaaslastega arutada, kas oleks mõistlik usaldusisik valida. Teollisuusliitto liikmed saavad koos ametiühingu osakonnaga korraldada valimisi igal ajal.

Miks on usaldusisiku valimine kasulik?

Kui töökohal on usaldusisik, on töötajatel parem võimalus oma töötingimuste kujundamisel kaasa rääkida. Üldjuhul on olukord parem nendes ettevõtetes, kus usaldusisik on olemas.

Usaldusisik esindab töötajaid suhtluses tööandjaga. Tal on head teadmised tööle kohaldatavast kollektiivlepingust ja tööseadusandlusest ning teda toetavad Teollisuusliitto spetsialistid. Usaldusisikul on õigus saada töökoha kohta vajalikku teavet ning ta saab jälgida, et töötajaid koheldakse õiglaselt.

Mis saab siis, kui töötajaid on vähe?

Töötajate arv ei ole usaldusisiku valimisel määrav. Ka väiksema kollektiivi puhul on võimalik valida esindaja, kes esindab kõiki töötajaid.

Kellest võib saada usaldusisik?

Kui kuulud Teollisuusliitto osakonda ehk oled selle liige, võid ka sina ise usaldusisikuks kandideerida. Usaldusisik ei pea olema „superinimene“ ega teadma kõike. Oluline on, et ta tunneks oma töökohta, oleks huvitatud ühiste asjade ajamisest, valmis õppima tööelu reegleid ning arendama häid kuulamis-, suhtlemis- ja läbirääkimisoskusi.

Kui mul on usaldusisikuga erinev arvamus?

Oluline on usaldusisikut toetada ja jagada temaga aktiivselt oma mõtteid ja ettepanekuid töökoha küsimustes. Usaldusisikul on sageli rohkem infot kui teistel töötajatel ning ta peab mõnikord tegema kompromissidel põhinevaid otsuseid, mille tagamaid ei pruugi kõik kohe mõista.

Soovi korral saad ise järgmistel valimistel kandideerida või pakkuda välja ka mõne töökaaslase kandidatuuri.

Kes on töötajate esindaja?

Töötajate esindaja on midagi muud kui usaldusisik. Seaduse järgi võivad töötajad valida endale töötajate esindaja, kuid ta ei ole ametiühingu ametlik esindaja töökohal. Teollisuusliitto ei ole teda selle rolli jaoks koolitanud ning tal ei ole ametiühingu ekspertide tuge.

